

**การวางแผนภาษีเงินได้นิติบุคคลและผลการดำเนินงาน
ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET100**
**Corporate Income Tax Planning and Firm Performance of
Listed Companies in the Stock Exchange of Thailand in SET100 Index**

กนกอร แก้วประภา¹ จิระพันธ์ ชูจันทร์² และ ชัยมงคล ผลแก้ว³
Kanok-on Laewprapa,¹ Jirapan Choojan² and Chaimongkon Pholkeo³

Article History

Receive: October 11, 2022

Revised: December 6, 2022

Accepted: December 9, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีเงินได้นิติบุคคลและผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย 81 บริษัทจากกลุ่ม SET100 ไม่รวมกลุ่มธุรกิจการเงิน ข้อมูลทางการเงินระหว่างปี 2563-2564 รวมทั้งสิ้น 162 รายปีรายบริษัท (firm-year) ถูกวิเคราะห์ทางสถิติด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ ผลการวิจัยพบว่าบริษัทจดทะเบียนฯ มีการวางแผนภาษีเงินได้นิติบุคคลเพื่อให้เสียภาษีน้อยลง โดยอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่จ่ายเฉลี่ยร้อยละ 11 เมื่อเทียบกับอัตราปัจจุบันร้อยละ 20 อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษานี้ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีเงินได้นิติบุคคลและผลการดำเนินงานของกิจการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้น จึงบอกเป็นนัยว่าการวางแผนภาษีเป็นเพียงกลไกในการบริหารจัดการทางภาษีของผู้บริหารเพื่อผลประโยชน์ทางภาษีเท่านั้น ไม่ใช่เพื่อผลประโยชน์เชิงเศรษฐกิจที่มุ่งสร้างกำไรหรือมูลค่ากิจการสูงสุด

คำสำคัญ : การวางแผนภาษีเงินได้นิติบุคคล ; ผลการดำเนินงาน ; อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่จ่าย ; มูลค่ากิจการ ; SET100

¹ อาจารย์ สาขาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, Lecturer, Accounting Department, Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology Thanyaburi

^{2,3} ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี Assistant Professor, Accounting Department, Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology Thanyaburi

ABSTRACT

This research aims to examine on the relationship between the corporate income tax planning and firm performance of listed companies in the Stock Exchange of Thailand. The sample composes of 81 companies in SET100 index excluding the financial sector using the financial information during 2020-2021 162 firm-year in total. The data was analyzed using percentage, mean, standard deviation, multiple correlation analysis, and multiple regression analysis. The results showed that the listed companies have a corporate income tax plan in order to pay less tax. An effective tax rate was 11 percent compared to the current tax rate of 20 percent. However, there is no relation found between corporate income tax planning and firm performance significantly. Therefore, it implies that tax planning is only a mechanism of tax management of executive for tax benefits rather than emphasizing on economic benefits such as maximizing profit or firm value.

Keywords : Corporate Income Tax Planning ; Firm Performance ; Effective Tax Rate ; Firm Value ; SET100

บทนำ

ภาษีเป็นสิ่งทีภครรัฐเรียกเก็บจากประชาชนรวมถึงกิจการต่างๆ โดยถือเป็นแหล่งรายได้สำคัญของภครรัฐในการนำมาบริหารและพัฒนาประเทศ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา สาธารณสุข สาธารณูปโภค หรือสวัสดิการต่างๆ ให้กับประชาชนในประเทศ ภาษีเงินได้นิติบุคคลเป็นภาษีที่จัดเก็บจากฐานเงินได้และเป็นภาษีทางตรงตามประมวลรัษฎากร รวมทั้งเป็นภาษีที่สร้างรายได้ให้กับภครรัฐเป็นอันดับสองรองลงมาจากภาษีมูลค่าเพิ่ม (Ministry of Finance, 2022) โดยส่วนใหญ่ ภาษีเงินได้นิติบุคคลในประเทศไทยจัดเก็บจากบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ประกอบกิจการจากฐานกำไรสุทธิ ซึ่งแต่เดิมจัดเก็บในอัตราร้อยละ 30 ของกำไรสุทธิ ต่อมาในปี พ.ศ.2555 กระทรวงการคลังได้ประกาศลดลงมาเหลืออัตราร้อยละ 23 ของกำไรสุทธิ และมีการเปลี่ยนแปลงอีกครั้งในปี พ.ศ.2556 จนถึงปัจจุบันให้ลดอัตราเหลือเพียงร้อยละ 20 ของกำไรสุทธิ ดังนั้น ภาษีเงินได้นิติบุคคลจึงถือเป็นรายจ่ายประเภทหนึ่งที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลต้องรับผิดชอบตามกฎหมาย โดยต้องแสดงค่าใช้จ่ายรายการหนึ่งที่ต้องแสดงไว้ในงบกำไรขาดทุน มีผลกระทบโดยตรงต่อกำไรสุทธิและกระแสเงินสดของกิจการ ดังนั้น โดยทั่วไปผู้บริหารของกิจการจึงมักวางแผนภาษีเงินได้นิติบุคคลจากการเลือกใช้สิทธิประโยชน์ทางกฎหมายภาษีเพื่อลดค่าใช้จ่ายทางภาษีให้เป็นไปอย่างถูกต้องตามกฎหมาย อันนำไปสู่การเพิ่มกำไรสุทธิและกระแสเงินสดให้กับกิจการได้

การคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคล กิจการต้องปรับปรุงกำไรสุทธิทางบัญชีให้เป็นกำไรทางภาษีเพราะมีวัตถุประสงค์และแนวปฏิบัติที่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็น (1) วัตถุประสงค์ในการรายงานข้อมูล โดยกำไรทางบัญชีมุ่งเน้นให้ข้อมูลเชิงเศรษฐกิจเพื่อการตัดสินใจแก่ผู้มีส่วนได้เสีย โดยเฉพาะผู้ถือหุ้นและเจ้าหนี้ ในขณะที่กำไรทางภาษีมุ่งเน้นให้ข้อมูลแก่ภครรัฐเพื่อจัดเก็บภาษี และ (2) หลักเกณฑ์การคำนวณกำไรสุทธิที่แตกต่างกัน โดยกำไรทางบัญชียึดตามมาตรฐานรายงานทางการเงินซึ่งใช้เกณฑ์คงค้าง แต่กำไรทางภาษียึดตามประมวลรัษฎากรซึ่งใช้เกณฑ์สิทธิ โดยทั้งสองเกณฑ์นี้มีลักษณะคล้ายกัน แต่แตกต่างกันบางประเด็นในด้านการรับรู้และการวัดค่า (Ponpitak, 2020) เช่น การรับรู้รายได้จากการฝากขายกรณีไม่มีสัญญาแต่งตั้งตัวแทน ด้านบัญชีจะรับรู้รายได้เมื่อขายสินค้าได้จริงแต่ด้านภาษีจะรับรู้รายได้เมื่อส่งสินค้าฝากขาย หรือ การคิดค่าเสื่อมราคากรณีมีการตีราคาใหม่ ด้านบัญชีจะคำนวณค่าเสื่อมราคาจากส่วนที่ตีเพิ่มขึ้นด้วย แต่ด้านภาษีจะคำนวณค่าเสื่อมราคาจากราคาทุนเดิมเท่านั้น ดังนั้น ความแตกต่างของกฎเกณฑ์เหล่านี้จึงถูกนำไปใช้วางแผนภาษีเพื่อลดภาระภาษีและเพิ่มกำไรของกิจการ

การวางแผนภาษี (Tax Planning) เป็นกลวิธีทางด้านภาษีที่ฝ่ายบริหารประยุกต์ใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษีต่างๆ เข้ามาเพื่อลดรายจ่ายทางภาษี เพิ่มกำไรและกระแสเงินสดของกิจการ โดยมีเป้าหมายเพื่อเสียภาษีให้น้อยที่สุดและถูกต้องครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายภาษีอากร ทั้งนี้ การวางแผนภาษีอากรครอบคลุมถึงการหลบหลีกภาษีอากร (Tax Avoidance) ซึ่งเป็นการใช้ช่องโหว่ของกฎหมายภาษีมาประยุกต์เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อกิจการโดยไม่ผิดกฎหมาย (Ponpitak, 2020) เช่น การใช้แนวทางคำพิพากษาในการกำหนดเงื่อนไขของสัญญาเพื่อหลบหลีกภาษี เป็นต้น แต่การกระทำดังกล่าวต้องไม่ใช่การฝ่าฝืนกฎหมายภาษีอากร เช่น การสร้างรายการเท็จ การไม่รับรู้รายได้ เป็นต้น เนื่องจากผู้ฝ่าฝืนหรือ

ผู้กระทำความผิดจะต้องได้รับโทษทั้งทางแพ่งและทางอาญาหากถูกตรวจพบ กรณีเช่นนี้ถือเป็นการหนีภาษี (Tax Evasion) ซึ่งมีความเสี่ยงหรือต้นทุนแฝงในการดำเนินการตามที่กล่าวไปข้างต้น

การศึกษาในอดีตที่ผ่านมาพยายามทดสอบว่าโดยแท้จริงแล้วการวางแผนภาษีมีผลต่อการดำเนินงานของกิจการอย่างไร โดยภายใต้ทฤษฎีตัวแทนอธิบายถึงพฤติกรรมของผู้บริหารไว้ว่าหากผลประโยชน์ของผู้บริหาร (ตัวแทน) และผู้ถือหุ้น (ตัวการ) อยู่ในแนวเดียวกัน และผู้บริหารได้รับค่าตอบแทนอย่างเหมาะสม ผู้บริหารย่อมทำงานโดยคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของผู้ถือหุ้นเป็นหลัก ดังนั้น การวางแผนภาษีย่อมส่งผลเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานของกิจการ (Khuong et al., 2020 ; Le, Thi Vu and Nguyen, 2022) แต่หากผู้บริหารบริหารงานเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง โดยไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นแล้ว การวางแผนภาษีจะกลายเป็นเครื่องมือในการแสวงหาผลประโยชน์ของผู้บริหาร ดังนั้น การวางแผนภาษีจะส่งผลลบต่อผลการดำเนินงานของกิจการ แต่ผลกระทบเชิงลบนี้จะลดลงได้จากการกำกับดูแลกิจการที่ดี (Zhu et al., 2019 ; Kirkaptrick and Radicic, 2020) ในขณะที่บางงานวิจัยไม่พบว่า การวางแผนภาษีส่งผลต่อผลการดำเนินงานของกิจการ แต่การวางแผนภาษีเป็นเพียงผลพลอยได้จากการบริหารจัดการของผู้บริหาร โดยมุ่งเน้นผลประโยชน์ด้านภาษีเท่านั้นแต่ไม่ใช่เพื่อมุ่งสร้างประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ (Olajide, 2017 ; Tang-an, 2022) ดังนั้น ผลงานวิจัยที่ผ่านมาจึงยังไม่สามารถสรุปได้แน่ชัดว่าการวางแผนภาษีส่งผลอย่างไรต่อผลการดำเนินงานของกิจการ โดยเฉพาะในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด ซึ่งเป็นช่วงที่สภาวิชาชีพบัญชีหรือกรมสรรพากรต่างออกมาตรการการผ่อนปรนทั้งด้านบัญชีและภาษีเพื่อลดภาระภาษีให้กับบริษัทต่างๆ

ด้วยเหตุนี้ การศึกษานี้จึงมีคำถามงานวิจัยว่าการวางแผนภาษีจะส่งผลต่อผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์อย่างไร โดยทดสอบกับบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่ม SET100 ซึ่งเป็นกลุ่มบริษัทที่มีขนาดใหญ่ มีความสามารถในการทำกำไร ตลอดจนมีความพร้อมทางด้านทรัพยากรและบุคลากรค่อนข้างมาก จึงมีความได้เปรียบในการแข่งขันมากกว่ากิจการโดยทั่วไป และงานวิจัยก่อนหน้านี้มักพบว่ากิจการขนาดใหญ่มีแนวโน้มวางแผนภาษีค่อนข้างสูงกว่ากิจการโดยทั่วไป (Saragih et al., 2021) ดังนั้น การศึกษานี้จึงสนใจศึกษาเกี่ยวกับบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่ม SET100 โดยผลการวิจัยนี้สามารถสะท้อนคุณค่าของการวางแผนภาษีที่มีต่อผลการดำเนินงานของกิจการในบริบทของตลาดทุนไทย

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีเงินได้นิติบุคคลและผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่ม SET100

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษานี้ใช้แนวคิดของทฤษฎีตัวแทนเพื่ออธิบายถึงพฤติกรรมของการวางแผนภาษีของฝ่ายบริหารของกิจการที่อาจส่งผลต่อผลการดำเนินงานของกิจการ และทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

ทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory)

ทฤษฎีตัวแทนถูกพัฒนาขึ้นโดย Jensen and Meckling (1976) เพื่ออธิบายถึงพฤติกรรมของตัวการ (ผู้ถือหุ้น) และตัวแทน (ผู้บริหาร) ซึ่งเกี่ยวข้องกันด้วยพันธะสัญญาระหว่างกัน โดยผู้ถือหุ้นเป็นเจ้าของเงินทุนคาดหวังผลตอบแทนจากการลงทุนสูงสุด ส่วนผู้บริหารเป็นลูกจ้างเข้ามาทำหน้าที่บริหารงานแทนผู้ถือหุ้นก็คาดหวังผลตอบแทนจากการทำงานสูงสุดเช่นกัน ดังนั้น สองฝ่ายนี้อาจเกิดความขัดแย้งด้านผลประโยชน์ระหว่างกัน เพราะฝ่ายผู้บริหารทำหน้าที่บริหารจัดการทรัพยากรและมีข้อมูลของกิจการเต็มที่ สามารถเลือกให้ข้อมูลแก่ฝ่ายผู้ถือหุ้นได้ แต่ฝ่ายผู้ถือหุ้นเป็นผู้ให้เงินทุนไม่ได้เข้าไปบริหารงานจึงไม่มีข้อมูลของกิจการทั้งหมด จึงทำให้เกิดปัญหาความไม่เท่าเทียมกันในข้อมูล เพราะผู้บริหารมีข้อมูลของกิจการมากกว่าผู้ถือหุ้นเป็นผลทำให้ผู้ถือหุ้นเกิดความสงสัยว่าผู้บริหารทำงานโดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดผู้ถือหุ้นหรือไม่ เพราะปัญหาดังกล่าวอาจเกิดขึ้นได้ 2 รูปแบบ คือ 1) ปัญหาด้านธรรมาภิบาล เกิดจากพฤติกรรมของฝ่ายบริหารที่ปกปิดการกระทำหรือข้อมูลบางอย่างเพื่อสร้างผลประโยชน์สูงสุดให้กับตัวเองไม่ใช่ผู้ถือหุ้น ปัญหานี้จะลดลงด้วยการกำกับดูแลที่ดีเพื่อเป็นกลไกกำกับดูแล และตรวจสอบพฤติกรรมของฝ่ายบริหารอย่างใกล้ชิด และ 2) ปัญหาด้านกระบวนการคัดสรรพนักงาน เกิดจากความสงสัยในความรู้ความสามารถของพนักงานที่คัดเลือกเข้ามาบริหารงานแทนผู้ถือหุ้น ปัญหานี้จะลดลงได้โดยฝ่ายบริหารต้องส่งสัญญาณให้กับผู้ถือหุ้นได้รับรู้ถึงการทำงานของตนว่าเป็นไปเพื่อรักษาผลประโยชน์สูงสุดให้กับผู้ถือหุ้น

นอกจากนั้น จากการทบทวนวรรณกรรมในอดีตที่ผ่านมา ทฤษฎีตัวแทนถูกนำมาใช้อธิบายพฤติกรรมของฝ่ายบริหารในการวางแผนภาษีที่อาจมีผลต่อกิจการ โดยอาจแบ่งเป็น 3 มุมมอง คือ

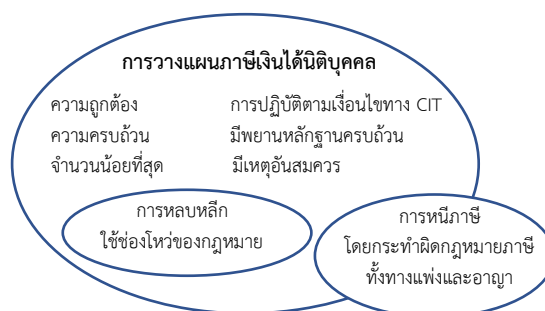
1. มุมมองแรกเป็นมุมมองเชิงบวกต่อกิจการ โดยอธิบายว่าการวางแผนภาษีเป็นกลวิธีที่ผู้บริหารใช้ในการถ่ายโอนความมั่งคั่งจากภาครัฐมาสู่องค์กรด้วยการใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษีต่างๆ หรือนำช่องโหว่ของกฎหมายภาษีเข้ามาช่วย เพื่อให้เกิดการประหยัดภาษีอย่างถูกต้องตามกฎหมาย จึงทำให้เพิ่มกำไรและกระแสเงินสดหลังภาษี อันส่งผลให้มูลค่าของกิจการและความมั่งคั่งของผู้มีส่วนได้เสียเพิ่มขึ้นในที่สุด ดังนั้น การวางแผนภาษีจะมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการดำเนินงานของกิจการ เพราะความต้องการและผลประโยชน์ของผู้บริหารและผู้มีส่วนได้เสียเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งงานวิจัยในอดีตที่ผ่านมาพบความสัมพันธ์เชิงบวกนี้เฉพาะกิจการที่มีการกำกับดูแลที่ดีเท่านั้น (Awirothananon and Thanjunpong, 2019 ; Khuong et al., 2020 ; Le, Thi Vu and Nguyen, 2022)

2. มุมมองที่สองเป็นมุมมองเชิงลบต่อกิจการ โดยอธิบายว่าการวางแผนภาษีอาจเป็นแนวทางให้ผู้บริหารฉวยโอกาสแสวงหาผลประโยชน์ถ่ายโอนความมั่งคั่งของกิจการไปสู่ตนเองผ่านการจัดการธุรกรรมที่ซับซ้อนและไม่โปร่งใสของข้อมูล เช่น การแจ้งรายการไม่ครบถ้วน การสร้างรายการเท็จ เป็นต้น ดังนั้น ผู้มีส่วนได้เสียจึงให้คุณค่าลดลงกับกิจการที่ใช้กลยุทธ์การวางแผนภาษีเพราะมองว่ามีความเสี่ยงค่อนข้างมาก ดังนั้น การวางแผนภาษีจะมีความสัมพันธ์เชิงลบกับผลการดำเนินงานของกิจการ ซึ่งงานวิจัยในอดีตส่วนใหญ่พบความสัมพันธ์เชิงลบดังกล่าวในประเทศที่กำลังพัฒนาซึ่งมักมีระบบการกำกับดูแลภายในกิจการไม่ค่อยดี จึงทำให้เกิดปัญหาความไม่เท่าเทียมของข้อมูลและปัญหาตัวแทนขึ้น (Thanjunpong, 2018 ; Zhu et al., 2019; Kirkpatrick and Radicic, 2020)

3. มุมมองที่สามเป็นมุมมองที่ไม่พบผลกระทบต่อกิจการ โดยอธิบายว่าหากกิจการนั้นมีการกำกับดูแลที่ดีและผู้บริหารได้รับคำตอบแทนอย่างเหมาะสมแล้ว การวางแผนภาษีเป็นเพียงผลพลอยได้จากการบริหารจัดการของผู้บริหารตามที่ควรโดยเป็นไปเพื่อประโยชน์ในทางภาษี ไม่ใช่การมุ่งสร้างกำไรสูงสุด โดยมักเกิดขึ้นเมื่อผู้มีส่วนได้เสียมีลักษณะยอมรับความเสี่ยงได้ในระดับกลาง (Risk-neutral shareholders) ซึ่งมองว่าผู้บริหารจะใช้การวางแผนภาษีอย่างเหมาะสมเมื่อผลประโยชน์ส่วนเพิ่มมากกว่าต้นทุนส่วนเพิ่มเท่านั้น การวางแผนภาษีจึงเป็นเทคนิคหนึ่งที่น่าสนใจเพื่อลดค่าใช้จ่ายและเพิ่มกระแสเงินสดหลังภาษี จึงไม่ได้สะท้อนถึงปัญหาตัวแทนที่อาจมีหรือการสร้างมูลค่าสูงสุดให้กับกิจการ ดังนั้น การวางแผนภาษีจึงไม่มีผลต่อมูลค่าของกิจการหรือผลตอบแทนของหุ้น ซึ่งงานวิจัยในอดีตมักพบความสัมพันธ์นี้กับองค์กรที่มีการกำกับดูแลกิจการที่ดี (Olajide, 2017 ; Tang-an, 2022)

การวางแผนภาษี (Tax Planning)

การวางแผนภาษีเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการวางแผน เตรียมการ และใช้สิทธิประโยชน์ด้านกฎหมายภาษีอากรเพื่อสร้างธุรกรรมต่างๆ ของกิจการเพื่อให้เสียภาษีน้อยที่สุด เช่น กิจการเลือกเช่ารถยนต์ที่มีที่นั่งไม่เกิน 10 คน แทนการซื้อเพื่อให้สามารถหักค่าใช้จ่ายในทางภาษีของกิจการได้มากขึ้น หรือบางครั้งอาจใช้ช่องว่างความแตกต่างระหว่างหลักการบัญชีและหลักการทางภาษีเพื่อลดกำไรทางภาษีแต่ไม่กระทบกับกำไรทางบัญชี เช่น กิจการฝากขายสินค้าแบบแต่งตั้งตัวแทนอย่างเป็นทางการ เพื่อเลื่อนระยะเวลาการรับรู้รายได้ทางภาษีออกไปให้เท่ากับการรับรู้รายได้ทางด้านบัญชีเมื่อมีการขายสินค้าได้จริง หรือ กิจการเพิ่มค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมพนักงาน ซึ่งด้านบัญชีจะรับรู้ค่าใช้จ่ายตามที่จ่ายจริง แต่ด้านภาษีสามารถหักค่าใช้จ่ายได้สองเท่าของที่จ่ายจริง เป็นต้น โดยลักษณะและมุมมองของการวางแผนภาษีของผู้บริหารแต่ละคนย่อมแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับความคิดเห็น ความรู้ทางด้านภาษี และความเชี่ยวชาญของบุคคลนั้น (Sanpatchaya, 2021) โดย Ponpitak (2020) ได้อธิบายว่า การวางแผนภาษีสามารถแบ่งรูปแบบออกเป็น 3 ประเภท คือ

ภาพที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีอากร การหลบหลีกภาษี และการหนีภาษี (Ponpitak, 2020)

1. การวางแผนภาษี (Tax Planning) เป็นการเตรียมแนวทางการปฏิบัติงานด้านภาษีอากรในอนาคตทั้งระยะสั้นและระยะยาว โดยมีเป้าหมายเพื่อเสียภาษีน้อยที่สุด แต่ถูกต้องครบถ้วนตามเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ทางกฎหมายภาษีอย่างเคร่งครัด เช่น การใช้สิทธิประโยชน์จากรายจ่ายที่หักได้มากกว่าปกติ หรือการเลือกประเภทธุรกิจที่ได้รับการลดหย่อนภาษี เป็นต้น

2. การหลบหลีกภาษี (Tax Avoidance) คล้ายกับการวางแผนภาษี แต่การหลบหลีกภาษีจะใช้ช่องโหว่หรือความคลุมเครือของกฎหมายภาษีมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในทางธุรกิจเพื่อให้เสียภาษีน้อยลงโดยไม่ผิดกฎหมาย เช่น การใช้แนวทางคำพิพากษาเพื่อกำหนดเงื่อนไขของสัญญา การเลือกรับรู้รายได้ของกิจการบางประเภท เป็นต้น ดังนั้นการหลบหลีกภาษีถือเป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนภาษี เพราะมีเป้าหมายเดียวกันคือประหยัดภาษีอย่างถูกต้องครบถ้วนตามกฎหมายภาษี เพียงแต่การหลบหลีกภาษีเป็นการใช้ช่องโหว่ของกฎหมายภาษีเพื่อลดทอนภาษีลง แต่มักมีผลเชิงลบต่อภาพลักษณ์ขององค์กร

3. การหนีภาษี (Tax Evasion) เป็นการกระทำที่ผู้เสียภาษีมุ่งเจตนาทำผิดหรือไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของกฎหมายภาษี ซึ่งผู้กระทำความผิดจะต้องได้รับโทษทั้งทางแพ่งและทางอาญาตามกฎหมายภาษี เช่น การสร้างหลักฐานเท็จ การไม่ยื่นแบบแสดงรายการ การทำบัญชีหลายเล่ม เป็นต้น

ปัจจุบันการวัดค่าการวางแผนภาษีหรือการหลบหลีกภาษีในงานวิจัยที่ผ่านมามักวัดค่าจากอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่จ่าย (Effective Tax Rate: ETR) ซึ่งหาจากค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้งวดปัจจุบันหารด้วยกำไรทางบัญชีก่อนหักภาษี จะได้อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่กิจการจ่ายชำระจริงในงวดปัจจุบัน โดยกิจการมีการวางแผนภาษีหรือหลบหลีกภาษีสูงอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่จ่ายนี้จะยิ่งต่ำลงเมื่อเทียบกับอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลตามกฎหมาย (Thanjunpong, 2018) ซึ่งในปัจจุบันประเทศไทยใช้อัตราร้อยละ 20 ของกำไรทางบัญชีก่อนหักภาษี สูตรการคำนวณมีดังนี้

อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่จ่าย (ETR) = ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้งวดปัจจุบัน / กำไรทางบัญชีก่อนหักภาษี

ผลการดำเนินงานของกิจการ (Firm Performance)

ผลการดำเนินงานเป็นตัวชี้วัดผลสำเร็จในปัจจุบันและเป็นตัวสะท้อนมูลค่าขององค์กรที่เพิ่มขึ้นในอนาคต โดยกิจการที่ประสบความสำเร็จและสามารถแข่งขันได้จะต้องมีการดำเนินงานที่ดีและสามารถสร้างมูลค่าให้กับผู้ถือหุ้นได้ ซึ่งตัวชี้วัดผลการดำเนินงานมีหลายแนวคิดทั้งที่เป็นตัวชี้วัดผลการดำเนินงานด้านการเงินและไม่ใช้การเงิน (Rompho and Phadoonsitthi, 2009 ; Butsalee and Sincharoonsak, 2020) โดยสรุปได้ว่า

1. ตัวชี้วัดทางด้านบัญชี เป็นมุมมองการวัดผลการดำเนินงานจากข้อมูลในงบการเงินซึ่งเป็นข้อมูลในอดีตมาวิเคราะห์เพื่อบ่งบอกถึงผลสำเร็จขององค์กรปัจจุบัน เช่น อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE)

2. ตัวชี้วัดทางด้านตลาด เป็นมุมมองการวัดผลการดำเนินงาน โดยผสมผสานข้อมูลจากงบการเงินและมูลค่าทางการตลาดเข้าด้วยกัน เพื่อวิเคราะห์ผลการดำเนินงานในอนาคต ซึ่งเป็นการคาดการณ์ความสามารถในการสร้างผลตอบแทนจากการลงทุนและมูลค่าของกิจการในอนาคต เช่น P/E ratio, Tobin's Q

3. ตัวชี้วัดทางด้านเศรษฐศาสตร์ เป็นมุมมองการวัดความสามารถของกิจการในการสร้างมูลค่าเพิ่มในช่วงระยะเวลาหนึ่งว่าสามารถสร้างความมั่งคั่งให้กับผู้ถือหุ้นได้มากน้อยเพียงใด เช่น มูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐศาสตร์ (EVA) กำไรส่วนที่เหลือ (RI)

4. ตัวชี้วัดที่ไม่ใช่ตัวเงิน เป็นมุมมองการวัดความสำเร็จของกิจการในระยะยาวโดยมุ่งเน้นการสร้างความยั่งยืนในอนาคต ซึ่งมักให้ความสำคัญกับการค้นหาสาเหตุของปัญหาเพื่อแก้ไขปัญหาและเพิ่มศักยภาพทางการแข่งขันในระยะยาวมากกว่าผลลัพธ์ในระยะสั้น ดังนั้น ตัวชี้วัดนี้จึงมักใช้ร่วมกับตัวชี้วัดทางการเงิน เช่น ระบบการวัดผลดุลยภาพ

สำหรับการศึกษาค้นคว้าวัดผลการดำเนินงานของกิจการใน 2 มุมมอง คือ ตัวชี้วัดทางด้านบัญชี โดยใช้อัตราผลตอบแทนของสินทรัพย์รวม (ROA) ซึ่งเป็นตัวชี้วัดถึงความสามารถในการทำกำไร โดยกิจการที่มีการวางแผนภาษีที่ดีจะทำให้ค่าใช้จ่ายทางภาษีน้อยลง ส่งผลให้กำไรสุทธิเพิ่มขึ้น อันส่งผลให้การดำเนินงานของกิจการดีขึ้นด้วย ดังนั้น ตัวชี้วัดทางด้านบัญชีนี้เป็นที่นิยมใช้วัดความสามารถในการทำกำไรและความสำเร็จของกิจการในปัจจุบัน รวมทั้งการศึกษานี้ยังใช้ตัวชี้วัดทางด้านตลาด โดยใช้ Tobin's Q เป็นตัวชี้วัดผลการดำเนินงานของกิจการซึ่งวัดประสิทธิภาพการใช้สินทรัพย์ของกิจการจากมุมมองของตลาดเทียบกับสินทรัพย์ที่ลงทุนว่าใช้ได้อย่างคุ้มค่าและก่อให้เกิดมูลค่าต่อกิจการมากน้อยเพียงใด

ซึ่งงานวิจัยในอดีตมักใช้ตัวชี้วัดนี้เพื่อบ่งบอกถึงความสำเร็จและโอกาสการเติบโตของกิจการในอนาคต (Khuong et al., 2020) ดังนั้น การศึกษานี้จึงเลือกสองตัวชี้วัดนี้เพื่อสะท้อนถึงผลการดำเนินงานของกิจการทั้งในปัจจุบันและในอนาคต

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวางแผนภาษีเป็นเทคนิคที่ฝ่ายบริหารเลือกใช้สิทธิประโยชน์หรือช่องโหว่ของกฎหมายภาษี โดยมีเป้าหมายเพื่อให้เสียภาษีน้อยที่สุดแต่เป็นไปอย่างถูกต้องตามกฎหมายภาษี อันส่งผลให้ผลการดำเนินงานและกระแสเงินสดของกิจการเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม จากการทบทวนวรรณกรรมในอดีตข้างต้นยังคงเป็นที่สงสัยและหาข้อสรุปไม่ได้ว่าการวางแผนภาษีส่งผลต่อผลการดำเนินงานของกิจการอย่างไรในบริบทของประเทศไทย เช่น Awirothananon and Thanjunpong (2019) พบความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างตัวแปร โดยมุมมองนี้มองว่าการวางแผนภาษีเป็นปัจจัยที่เพิ่มกำไรและกระแสเงินสดหลังภาษี อันส่งผลให้มูลค่าของกิจการและความมั่งคั่งของผู้มีส่วนได้เสียเพิ่มขึ้นในที่สุด ในขณะที่ Kirkpatrick and Radicic (2020) พบความสัมพันธ์เชิงลบระหว่างตัวแปร โดยมุมมองนี้มองว่าการวางแผนภาษีอาจเป็นแนวทางในการแสวงหาผลประโยชน์ของฝ่ายบริหารผ่านการจัดการธุรกรรมที่ซับซ้อนและความไม่โปร่งใสของข้อมูล จึงทำให้เกิดปัญหาตัวแทนขึ้น อย่างไรก็ตาม Tang-an (2022) กลับไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยมุมมองนี้มองว่าการวางแผนภาษีเป็นเพียงเทคนิคหนึ่งที่น่าสนใจเพื่อลดค่าใช้จ่ายและเพิ่มกระแสเงินสดหลังภาษีเมื่อฝ่ายบริหารเห็นถึงประโยชน์ที่ได้รับมากกว่าต้นทุนที่อาจเกิดขึ้น ดังนั้น การศึกษานี้จึงตั้งสมมติฐานการวิจัยว่าการวางแผนภาษีมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET100 โดยมีกรอบแนวคิดการวิจัยดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET100 จำนวน 8 กลุ่มอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นกลุ่มบริษัทขนาดใหญ่ มีสภาพคล่องในการซื้อขายหลักทรัพย์สูง ตลอดจนมีการกำกับดูแลที่ดีจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แต่ไม่รวมบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมการเงินซึ่งมีลักษณะข้อกำหนด กฎระเบียบ และโครงสร้างเงินทุน แตกต่างจากกลุ่มอุตสาหกรรมอื่น จำนวน 16 บริษัท และไม่รวมกลุ่มบริษัทที่ไม่ได้มีรอบระยะเวลาบัญชีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม อีกจำนวน 3 บริษัท เพราะอาจมีผลกระทบของเหตุการณ์ที่อาจส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานและมูลค่าตลาดของหุ้น ณ วันสิ้นงวดแตกต่างไปจากกลุ่มอื่น

ตารางที่ 1 บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET100 กลุ่มตัวอย่างแยกตามอุตสาหกรรม

อุตสาหกรรม	จำนวนบริษัท	
	N	ร้อยละ
1) เกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร	11	13.60
2) สินค้าอุตสาหกรรม	3	3.70
3) อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	12	14.80
4) ทรัพยากร	21	25.90
5) บริการ	23	28.40
6) เทคโนโลยี	10	12.30
7) สินค้าอุปโภคบริโภค	1	1.20
รวม	81	100.00

ดังนั้น การศึกษานี้จึงมีบริษัทที่ใช้ทดสอบทั้งหมดทั้งหมด 81 บริษัทจาก 7 กลุ่มอุตสาหกรรม (ตารางที่ 1) (The Stock Exchange of Thailand, 2022) พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการ ร้อยละ 28.40 รองลงมาเป็นกลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากร ร้อยละ 25.90 และกลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง ร้อยละ 14.80 ตามลำดับ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษานี้มีตัวแบบในการวิเคราะห์เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีและผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่ม SET100 ดังนี้

$$FP = \beta_0 + \beta_1TAX + \beta_2SIZE + \beta_3LEV + \beta_4GROWTH + \beta_5OCF + \beta_6CG + e$$

ความหมายตัวแปรและการวัดค่า

TAX คือ การวางแผนภาษี วัดค่าจากอัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริง (Effective Tax Rate) หาได้จาก ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้งวดปัจจุบัน / กำไรทางบัญชีก่อนหักภาษี โดยอัตราส่วนยิ่งมีค่าต่ำ ยิ่งแสดงให้เห็นว่ามีการวางแผนภาษีสูง (Thanjunpong, 2018)

LEV คือ โครงสร้างเงินทุน วัดค่าจากอัตราส่วนหนี้สินรวมหารด้วยสินทรัพย์รวม (D/A ratio) เพราะโครงสร้างเงินทุนสะท้อนความเสี่ยงของกิจการซึ่งมีผลกับผลการดำเนินงาน โดยเฉพาะกิจการที่จัดหาเงินทุนจากหนี้สินสูงมักใช้ทางเลือกต่างๆ เพื่อลดต้นทุนทางภาษีและเพิ่มผลกำไรให้เป็นตามข้อกำหนดของสัญญา (Saragih et al., 2021)

GROWTH คือ การเติบโตของกิจการ วัดค่าจากการเติบโตของยอดขายของกิจการเทียบกับยอดขายของปีก่อนหน้า เพราะกิจการที่มีการเติบโตสูงมีแนวโน้มของความสามารถในการทำกำไรสูงและได้รับความเชื่อมั่นจากผู้มีส่วนได้เสียสูงด้วย (Khuong et al., 2020)

SIZE คือ ขนาดของกิจการ วัดค่าโดย Natural Logarithm มูลค่าสินทรัพย์รวมของบริษัท เพราะขนาดของกิจการมีผลต่อการเสียภาษี และกิจการขนาดใหญ่จะมีศักยภาพในการวางแผนภาษีมากกว่ากิจการขนาดเล็ก (Saragih et al., 2021)

OCF คือ กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน วัดค่าโดย Natural Logarithm มูลค่าของกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน เพราะกระแสเงินสดจากการดำเนินงานมีผลต่อการประเมินมูลค่าของกิจการ (Saragih et al., 2021)

CG คือ การกำกับดูแลกิจการที่ดี วัดค่าเป็นตัวแปรดัมมี่ (Dummy) กำหนดค่า 1 เมื่อมีคะแนนการกำกับดูแลกิจการอยู่ในระดับยอดเยี่ยม ส่วนที่เหลือกำหนดค่าเป็น 0 ทั้งนี้ เพราะกิจการที่มีการกำกับดูแลที่ดีจะรายงานข้อมูลอย่างโปร่งใสและมีระบบการจ่ายค่าผลตอบแทนแก่ผู้บริหารอย่างเหมาะสม รวมทั้งผู้มีส่วนได้เสียให้ความเชื่อมั่นและมีศักยภาพในการแข่งขันสูง (Khuong et al., 2020)

FP คือ ผลการดำเนินงานของกิจการ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดประสิทธิภาพการดำเนินงานและความสำเร็จขององค์กร อันนำไปสู่การสร้างคามั่งคั่งให้กับผู้ถือหุ้น (Khuong et al., 2020) งานวิจัยนี้วัดผลการดำเนินงานใน 2 มุมมอง คือ

1. ROA คือ ผลการดำเนินงานด้านบัญชี วัดค่าด้วยอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) คำนวณจากกำไรจากการดำเนินงานหารด้วยสินทรัพย์รวม โดยยังมีค่าสูง แสดงให้เห็นว่ากิจการมีผลการดำเนินงานดี เพราะสามารถใช้สินทรัพย์เพื่อก่อให้เกิดผลตอบแทนได้สูง

2. Tobin's Q คือ ผลการดำเนินงานด้านตลาด วัดด้วย (มูลค่าตลาดของหุ้นสามัญ ณ วันสิ้นปี บวก หนี้สินทั้งหมดของบริษัท) หารด้วยสินทรัพย์รวม โดยค่า Tobin's Q หากมีค่ามากกว่า 1 แสดงว่ากิจการมีผลการดำเนินงานดี ซึ่งสะท้อนถึงการบริหารงานเพื่อก่อให้เกิดผลตอบแทนจากการลงทุนได้มากกว่าต้นทุนของเงินทุน จึงส่งผลให้มูลค่าทางการตลาดของกิจการสูงขึ้น แต่หากมีค่าน้อยกว่า 1 แสดงว่ากิจการมีผลการดำเนินงานไม่ดีและไม่สามารถใช้สินทรัพย์เพื่อก่อให้เกิดผลตอบแทนได้คุ้มค่า

e คือ ค่าความคลาดเคลื่อนจากการทดสอบ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษานี้เก็บข้อมูลจากงบการเงินและหมายเหตุประกอบงบการเงินในระหว่างปี 2563-2564 (2 ปี) ซึ่งอยู่ในช่วงสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา โดยสภาวิชาชีพบัญชีหรือกรมสรรพากรต่างออกมาตรการผ่อนปรนทั้งด้านบัญชีและภาษีเพื่อลดภาระภาษีให้กับบริษัทต่างๆ ค่อนข้างมาก (Bungkilo and Tulardilok, 2021) ดังนั้น จำนวนข้อมูลที่ใช้วิเคราะห์รวมเป็น 162 รายปีรายบริษัท (firm-year) รวมทั้งยังได้รวบรวมคะแนนจากการประเมินการกำกับ

ดูแลกิจการที่ดี ในรายงานการกำกับดูแลกิจการบริษัทจดทะเบียน (CGR) ซึ่งจัดทำขึ้นโดยสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเว็บไซต์ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อใช้อธิบายตัวแปรที่ศึกษา
2. สถิติอ้างอิง ได้แก่ การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เพื่อใช้ทดสอบความสัมพันธ์

ระหว่างตัวแปรและสมมติฐานงานวิจัย

ผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีเงินได้นิติบุคคลและผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่ม SET100 แสดงผลดังตารางที่ 2-4

ตารางที่ 2 ข้อมูลเชิงพรรณนาของตัวแปร

ตัวแปร	Mean	S.D.	Max	Min
การวางแผนภาษี (TAX)	0.11	1.29	6.53	0.00
โครงสร้างเงินทุน (LEV)	0.53	0.19	0.95	0.13
การเติบโตของกิจการ (GROWTH)	6.46	33.06	-76.71	152.83
ขนาดของกิจการ (SIZE)	178.08	355.73	3,078.02	3.36
กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน (OCF)	13.61	34.64	322.42	-11.93
ผลตอบแทนจากสินทรัพย์รวม (ROA)	8.63	10.29	63.25	-16.96
ผลตอบแทนด้านการตลาด (Tobin's Q)	2.16	1.67	0.74	10.94
การกำกับดูแลกิจการที่ดี (CG)	0.67	0.47	1.00	0.00

จากตารางที่ 2 พบว่า บริษัทจดทะเบียนในกลุ่ม SET100 มีอัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริง (Tax) เฉลี่ยประมาณ 0.11 หรือร้อยละ 11 ซึ่งต่ำกว่าอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลตามที่กรมสรรพากรกำหนดไว้ในอัตราร้อยละ 20 แสดงว่าโดยเฉลี่ยแล้วบริษัทมีการวางแผนภาษีเพื่อให้ประหยัดภาษี นอกจากนั้น ยังมีโครงสร้างเงินทุนของกิจการ (Lev) เท่ากับ 0.53 แสดงว่าโดยเฉลี่ยแล้วบริษัทมีสัดส่วนการจัดหาเงินทุนจากหนี้สินมากกว่าทุนเล็กน้อย จึงถือได้ว่ามีความเสี่ยงในระดับปานกลาง และมีอัตราการเจริญเติบโต (GROWTH) เท่ากับ 6.46 แสดงว่าโดยเฉลี่ยแล้วบริษัทก็ยังคงมีการเติบโตของกิจการเพิ่มขึ้นจากปีก่อนๆ แม้บางบริษัทอาจได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา นอกจากนั้น ขนาดของกิจการ (Size) เฉลี่ยประมาณ 178.08 พันล้านบาท และกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน (OCF) เฉลี่ยประมาณ 13.61 พันล้านบาท ซึ่งโดยส่วนใหญ่บริษัทมีการกำกับดูแลกิจการที่ดี (CG) มีคะแนนอยู่ในระดับยอดเยี่ยม คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 67 จึงแสดงให้เห็นว่าโดยเฉลี่ยแล้วบริษัทมีการกำกับดูแลกิจการที่ดีมาก ส่วนของผลการดำเนินงานด้านบัญชีและด้านตลาด ผลตอบแทนจากสินทรัพย์รวม (ROA) เฉลี่ยประมาณ 8.63 เท่า และอัตราส่วน Tobin's Q เท่ากับ 2.16 เท่า จึงแสดงให้เห็นว่าโดยเฉลี่ยแล้วบริษัทมีผลการดำเนินงานดีและมีการใช้สินทรัพย์เพื่อก่อให้เกิดผลตอบแทนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปร	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
(1) TAX	1							
(2) LEV	-0.10	1						
(3) GROWTH	0.06	-0.14*	1					
(4) SIZE	-0.05	0.29***	0.13	1				
(5) OCF	0.00	0.09	0.08	0.63***	1			
(6) CG	0.13*	0.08	0.17**	0.27***	0.17**	1		
(7) ROA	0.06	-0.41***	0.67***	0.02	0.01	0.24***	1	
(8) Tobin's Q	0.11	-0.41***	0.05	0.30***	0.17**	0.27***	0.31***	1

หมายเหตุ: ***, **, * มีนัยสำคัญทางระดับสถิติที่ .01, .05, และ .10 ตามลำดับ

นอกจากนั้น ผลการศึกษาในตารางที่ 3 แสดงผลวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรจากสถิติ Pearson Correlation พบว่า การวางแผนภาษี (TAX) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการกำกับดูแลกิจการที่ดี (CG) มีนัยสำคัญที่ .10 บอกระบุแนวโน้มว่าการวางแผนภาษีน่าจะเกิดกับบริษัทที่มีการกำกับดูแลกิจการที่ดี นอกจากนี้ การกำกับดูแลกิจการที่ดี (CG) ยังมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลตอบแทนจากสินทรัพย์รวม (ROA) และ Tobin's Q มีนัยสำคัญที่ .01 จึงมีแนวโน้มว่าบริษัทที่มีการกำกับดูแลกิจการที่ดีน่าจะมีผลการดำเนินงานของกิจการทั้งด้านบัญชีและด้านตลาดดีด้วย เมื่อพิจารณาโครงสร้างเงินทุน (LEV) กลับมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการเติบโตของกิจการ (GROWTH) ผลตอบแทนของสินทรัพย์รวม (ROA) และ Tobin's Q แต่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับขนาดของกิจการ (SIZE) มีนัยสำคัญที่ .10 และ .01 ตามลำดับ บอกระบุแนวโน้มว่าการจัดหาเงินทุนจากหนี้สินมาก น่าจะส่งผลต่อการเติบโตของกิจการและผลการดำเนินงานของกิจการทั้งด้านบัญชีและด้านตลาด เพราะการระดมเงินทุนจากหนี้สินทำให้มีความเสี่ยงและต้นทุนทางการเงินเพิ่มขึ้น รวมทั้งการจัดหาเงินทุนจากหนี้สินน่าจะเกิดขึ้นกับบริษัทขนาดใหญ่ นอกจากนี้การเติบโตของกิจการ (Growth) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการกำกับดูแลกิจการที่ดีและผลตอบแทนจากสินทรัพย์รวม (ROA) มีนัยสำคัญที่ .05 และ .01 ตามลำดับ ส่วนขนาดของกิจการ (SIZE) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน (OCF) การกำกับดูแลกิจการที่ดี (CG) และ Tobin's Q ณ ระดับนัยสำคัญที่ .01 บอกระบุแนวโน้มว่ากิจการที่มีการเติบโตสูงน่าจะส่งผลต่อการสร้างกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน มีการกำกับดูแลกิจการ และผลการดำเนินงานที่ดีด้วย นอกจากนี้ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (ตารางที่ 3) มีค่าไม่เกิน 0.80 และค่า Variance Inflation Factor (VIF) (ตารางที่ 4) มีค่าระหว่าง 1.05-1.99 ซึ่งน้อยกว่า 10 แสดงว่าไม่มีปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (Multicollinearity) จึงสามารถนำไปวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อทดสอบสมมติฐานในลำดับถัดไปได้ (Hair et al., 2010)

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การวางแผนภาษีที่มีผลต่อผลการดำเนินงานของกิจการ

ตัวแปรตาม ตัวแปรต้น	ROA (Model 1)			Tobin's Q (Model 2)		
	Coefficient	P-Value	VIF	Coefficient	P-Value	VIF
TAX	0.01	0.80	1.05	0.10	0.16	1.05
LEV	-0.37***	0.00	1.13	-0.35***	0.00	1.16
GROWTH	0.56***	0.00	1.08	0.01	0.86	1.08
SIZE	0.15*	0.05	1.99	0.11	0.27	1.99
OCF	-0.08	0.24	1.69	-0.03	0.74	1.69
CG	0.15**	0.01	1.14	0.23***	0.00	1.14
Model 1 : $R^2 = 0.56$, Adj. $R^2 = 0.54$, F-Value = 29.96, Durbin-Watson = 2.44						
Model 2 : $R^2 = 0.26$, Adj. $R^2 = 0.23$, F-Value = 1.95, Durbin-Watson = 1.95						

หมายเหตุ: ***, **, * มีนัยสำคัญทางระดับสถิติที่ .01, .05, และ .10 ตามลำดับ

จากตารางที่ 4 พบว่า การวางแผนภาษีเงินได้นิติบุคคล (TAX) ไม่มีผลต่อการดำเนินงานทั้งด้านบัญชี (ROA) และด้านตลาด (Tobin's Q) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงปฏิเสธสมมติฐานในการทดสอบนี้ แสดงว่าการวางแผนภาษีของบริษัทจดทะเบียนฯ กลุ่ม SET100 เป็นเพียงผลพลอยได้จากการบริหารจัดการค่าใช้จ่ายในงวดปัจจุบันของฝ่ายบริหารเท่านั้น แต่ไม่ใช่กลไกหลักที่ใช้สร้างผลกำไรสูงสุดในช่วงปัจจุบัน และไม่มีผลกระทบต่อการประเมินมูลค่าของกิจการในอนาคต แม้ว่าอัตราเฉลี่ยของภาษีเงินได้ที่แท้จริง (TAX) มีอัตราเฉลี่ยร้อยละ 11 ซึ่งต่ำกว่าอัตราภาษีที่กรมสรรพากรกำหนดในอัตราร้อยละ 20 จึงเป็นข้อบ่งชี้ว่าบริษัทจดทะเบียนมีการวางแผนภาษีเงินได้นิติบุคคลเพื่อให้ประหยัดภาษี แต่ไม่ได้เป็นเหตุผลที่จะอธิบายได้ว่าผู้บริหารวางแผนภาษีเพื่อเพิ่มผลการดำเนินงานและมูลค่าของกิจการให้สูงขึ้นในบริบทของประเทศไทย ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการวางแผนภาษีมีต้นทุนและความเสี่ยงจากการถูกตรวจสอบจากหน่วยงานภาครัฐในภายหลัง ผู้บริหารจึงลดระดับความสำคัญของการวางแผนภาษีลงอยู่ในระดับที่ยอมรับความเสี่ยงได้หรือประโยชน์ที่ได้รับมากกว่าต้นทุนและความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น

ดังนั้น การวางแผนภาษีจึงไม่ใช่ปัจจัยหลักที่ส่งผลโดยตรงต่อผลการดำเนินงาน แต่เป็นเพียงกิจกรรมหนึ่งที่ฝ่ายบริหารใช้เพื่อบริหารจัดการค่าใช้จ่ายให้ประหยัดที่สุดและถูกต้องตามกฎหมายภาษี เมื่อผู้บริหารเห็นว่าทางเลือกของกฎหมายภาษีอากรหรือสิทธิประโยชน์ทางภาษีนั้นสามารถสร้างประโยชน์ส่วนเพิ่มได้มากกว่าต้นทุนที่เกิดขึ้น ผลการศึกษานี้จึงบอกเป็นนัยว่าภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ซึ่งหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ออกมาตรการผ่อนปรนด้านบัญชีและภาษีค่อนข้างมาก ผู้บริหารของบริษัทจดทะเบียนไม่ได้ใช้เทคนิคการวางแผนภาษีเพื่อฉวยผลประโยชน์ส่วนตนหรือสะท้อนว่าไม่มีปัญหาตัวแทนในเรื่องความขัดแย้งของผลประโยชน์ ในขณะเดียวกัน ก็ไม่ใช่กลไกที่ฝ่ายบริหารนำมาใช้เพื่อสร้างมูลค่าสูงสุดให้กับกิจการโดยเฉพาะกับบริษัทจดทะเบียนฯ กลุ่ม SET100 เช่นกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะบริษัทเหล่านี้จะมีความแข็งแกร่งในด้านการกำกับดูแลกิจการที่ดีมาก ซึ่งผลการศึกษาพบว่าบริษัทจดทะเบียนกลุ่ม SET100 เป็นบริษัทที่มีระดับการกำกับดูแลกิจการอยู่ในระดับยอดเยี่ยมถึงร้อยละ 67 และปัจจัยดังกล่าวมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการดำเนินงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้น จึงบอกเป็นนัยว่าการกำกับดูแลกิจการที่ดีจะช่วยบรรเทาผลกระทบของการวางแผนภาษีที่อาจส่งผลกระทบเชิงลบต่อผลประโยชน์ของกิจการและผู้มีส่วนได้เสีย รวมทั้งยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเพิ่มความโปร่งใสและเพิ่มมูลค่าของกิจการด้วย

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับ Tantiyawarong (2009) ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีกับมูลค่าของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า การวางแผนภาษีไม่ใช่กิจกรรมหลักของบริษัทจดทะเบียนและตลาดทุนไม่ได้ให้ความสำคัญกับข้อมูลค่าใช้จ่ายทางภาษี โดยบริษัทครอบครัวจะมีการวางแผนภาษีเพื่อลดค่าใช้จ่ายทางภาษีลง แต่บริษัทที่มีชาวต่างชาติหรือบริษัทขนาดใหญ่จะมีการวางแผนภาษีที่สูงเพราะมีผลต่อการจ่ายค่าตอบแทนซึ่งอิงจากตัวเลขกำไรทางบัญชี ในขณะที่บริษัทภาครัฐไม่มีแรงจูงใจในการวางแผนภาษีเพราะไม่ได้มีวัตถุประสงค์ในการหากำไรสูงสุด ดังนั้น การวางแผนภาษีจึงไม่มีผลต่อมูลค่าของกิจการ นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับ Olajide (2017) ซึ่งศึกษาผลกระทบของการวางแผนภาษีที่มีต่อผลการดำเนินงานของกิจการในประเทศไนจีเรียก็ไม่พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเช่นกัน ดังนั้น การวางแผนภาษีจึงไม่ใช่กลไกในการถ่ายโอนผลประโยชน์จากภาครัฐไปยังผู้มีส่วนได้เสียตามมุมมองของทฤษฎีตัวแทน

นอกจากนั้น ผลการศึกษานี้ยังสอดคล้องบางส่วนกับ Mahawong and Pajongwong (2019) ซึ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานและการหลบหลีกภาษีเงินได้นิติบุคคลของบริษัทจดทะเบียนฯ กลุ่ม SET100 พบว่าบริษัทจดทะเบียนฯ ในประเทศไทยมีการวางแผนภาษีให้ต่ำลงเพื่อประหยัดค่าใช้จ่ายให้น้อยที่สุด แต่ไม่พบว่าการวางแผนภาษีมีผลต่อผลการดำเนินงานด้านเศรษฐศาสตร์และด้านตลาด ซึ่งวัดด้วย EVA MVA และ Tobin's Q แต่กลับส่งผลกระทบต่อการตอบสนองต่อสิทธิประโยชน์ซึ่งเป็นตัววัดผลการดำเนินงานทางด้านบัญชี ชี้ให้เห็นว่าบริษัทมีการหลบหลีกภาษีจากการใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษีต่างๆ เพื่อให้เสียภาษีน้อยที่สุด ผลการศึกษานี้คล้ายบางส่วนกับ Tang-an (2022) ซึ่งพบว่า การวางแผนภาษีที่วัดด้วยอัตราส่วนภาษีเงินได้ต่อสิทธิประโยชน์รวมมีผลเชิงลบต่อมูลค่ากิจการ แต่เมื่อวัดการวางแผนภาษีนี้ด้วยอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่จ่ายและอัตราส่วนภาษีเงินได้ต่อกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานกลับไม่พบว่ามีผลต่อมูลค่าของกิจการ

ในทางตรงกันข้าม ผลการศึกษาของ Thanjunpong (2018) ซึ่งศึกษาผลกระทบของการวางแผนภาษีเงินได้นิติบุคคลกับมูลค่ากิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า การวางแผนภาษี (วัดด้วย Tax/Asset) มีผลกระทบเชิงลบต่อมูลค่ากิจการ (วัดด้วย Tobin's Q) ซึ่งได้สรุปว่าผู้บริหารใช้การหลบหลีกภาษีเป็นเครื่องมือในการเพิ่มผลตอบแทนของตนเองให้เพิ่มขึ้น จึงส่งผลให้นักลงทุนในตลาดทุนตอบสนองต่อพฤติกรรมดังกล่าวในเชิงลบต่อกิจการ ซึ่งผลการศึกษาคล้ายกับ Chen, Cheok and Rasiah (2016 as cited in Tang, 2020) ซึ่งศึกษาถึงการหลบหลีกภาษีที่มีต่อผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนฯ ในประเทศจีน ซึ่งพบว่าการหลบหลีกภาษีหรือการวางแผนภาษีส่งผลทางตรง

เชิงลบต่อมูลค่าตลาดของกิจการ เพราะการวางแผนภาษีเป็นกิจกรรมที่ลดความโปร่งใสของข้อมูลจากการใช้ช่องโหว่ของกฎหมายภาษีเพื่อสร้างผลประโยชน์ให้กับผู้บริหารของกิจการ อย่างไรก็ตาม การศึกษานี้ได้พบผลทางอ้อมเชิงบวกกับมูลค่าตลาดของกิจการ หากกิจการนั้นมีการเติบโตและความสามารถในการทำกำไรสูง ดังนั้น จึงสรุปว่าการวางแผนภาษีอาจใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาผลประโยชน์ของผู้บริหารเพื่อให้ได้รับผลตอบแทนที่เพิ่มขึ้น แต่หากกิจการมีความได้เปรียบทางการแข่งขันแล้ว การวางแผนภาษีย่อมเป็นกลไกในการสร้างมูลค่าให้กับกิจการเพราะเป็นกิจกรรมที่เพิ่มกระแสเงินสดหลังภาษีได้ ต่อเมื่อกิจการนั้นมีการกำกับดูแลที่ดีด้วย

ในอีกด้านหนึ่ง บางการศึกษาพบความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างการวางแผนภาษีและผลการดำเนินงานของกิจการ เช่น การศึกษาในประเทศไทยของ Awirothananon and Thanjunpong (2019) พบว่าการวางแผนภาษีซึ่งวัดด้วยอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่จ่ายมีผลเชิงบวกกับอัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (ROE) และการศึกษาในเวียดนามของ Khuong et al (2020) พบว่าการวางแผนภาษีมีผลต่อการเพิ่มมูลค่าและผลการดำเนินงานด้านบัญชี ซึ่งการศึกษาดังกล่าวได้สรุปว่าการวางแผนภาษีช่วยให้บริษัทลดต้นทุนของกิจการลง จึงทำให้กำไรและกระแสเงินสดหลังภาษีเพิ่มขึ้น ส่งผลให้มูลค่าของกิจการและความมั่งคั่งของผู้มีส่วนได้เสียเพิ่มขึ้นในที่สุด ดังนั้น การวางแผนภาษีจึงเป็นกิจกรรมที่เพิ่มมูลค่าของกิจการจากการถ่ายโอนความมั่งคั่งจากภาครัฐมาสู่กิจการได้

นอกจากนั้น การศึกษานี้ยังพบว่า โครงสร้างเงินทุน (LEV) มีผลเชิงลบกับผลการดำเนินงานทั้งด้านบัญชี (ROA) และด้านตลาด (Tobin's Q) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่ากิจการที่มีความเสี่ยงสูงหรือเน้นการจัดหาเงินทุนจากหนี้สินมากกว่าทุน จะมีผลการดำเนินงานด้านบัญชีในปัจจุบันต่ำลงเพราะมีภาระดอกเบี้ยหรือต้นทุนทางการเงินที่ต้องจ่ายเพิ่มขึ้น และส่งผลให้ผลการดำเนินงานในอนาคตต่ำลงด้วย (Saragih et al., 2021) อย่างไรก็ตาม การกำกับดูแลกิจการที่ดี (CG) กลับมีผลเชิงบวกกับผลการดำเนินงานทั้งด้านบัญชี (ROA) และด้านตลาด (Tobin's Q) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า การกำกับดูแลกิจการเป็นปัจจัยที่เพิ่มผลการดำเนินงานและมูลค่าให้กับกิจการเพราะการกำกับดูแลกิจการเป็นกลไกการกำกับ ควบคุม และดูแลฝ่ายบริหารให้ใช้ทรัพยากรของกิจการเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้มีส่วนได้เสีย มีระบบการบริหารงานและระบบการจ่ายค่าตอบแทนแก่ผู้บริหารอย่างเหมาะสม สร้างศักยภาพในการแข่งขัน ตลอดจนทำให้มีการเปิดเผยข้อมูลอย่างถูกต้องโปร่งใส (Khuong et al., 2020) รวมทั้งขนาดของกิจการ (SIZE) และการเติบโตของกิจการ (GROWTH) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการดำเนินงานด้านบัญชี (ROA) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .10 และ .01 ตามลำดับ แต่กลับไม่มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานด้านตลาด (Tobin's Q) แสดงว่า กิจการขนาดใหญ่มีศักยภาพในการสร้างผลตอบแทนหรือกำไรสุทธิได้มากขึ้น รวมทั้งกิจการที่มีรายได้สูงย่อมมีผลทำให้กำไรสุทธิของกิจการเพิ่มขึ้นด้วย (Saragih et al., 2021) ดังนั้น ทั้ง 2 ปัจจัยนี้จึงมีผลต่อการเพิ่มผลการดำเนินงานด้านบัญชีในปัจจุบัน แต่ไม่มีผลต่อการประเมินมูลค่าตลาดของกิจการในอนาคต

สรุปผลการวิจัย

การวางแผนภาษีเป็นการเตรียมการด้านภาษีอากร โดยมีเป้าหมายเพื่อให้เสียภาษีน้อยที่สุดแต่ถูกต้องตามกฎหมายภาษี และยังหมายรวมถึงการหลบหลีกภาษีซึ่งใช้ช่องโหว่ของกฎหมายภาษีมาประยุกต์ใช้เพื่อให้เสียภาษีน้อยลงโดยไม่ผิดกฎหมายด้วย อย่างไรก็ตาม พฤติกรรมการวางแผนภาษียังคงเป็นข้อสงสัยว่าส่งผลต่อผลการดำเนินงานของกิจการอย่างไร ดังนั้น วัตถุประสงค์ในการศึกษาครั้งนี้จึงทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีเงินได้นิติบุคคลและผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนฯ กลุ่ม SET100 จำนวน 81 บริษัท ในระหว่างปี 2563-2564 ซึ่งมีข้อมูลที่ใช้ทดสอบทั้งหมด 162 รายปีรายบริษัท (firm-year) โดยผลการศึกษาพบว่า บริษัทจดทะเบียนฯ มีการวางแผนภาษีเงินได้นิติบุคคลเพื่อให้ประหยัดภาษีลง โดยพิจารณาจากอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่จ่ายต่ำกว่าอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลในปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม การวางแผนภาษีก็เป็นไปเพียงเพื่อผลประโยชน์ทางภาษีเท่านั้น ไม่ใช่เพื่อผลประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ เพราะผลการศึกษาไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีเงินได้นิติบุคคลและผลการดำเนินงานทั้งด้านบัญชีและด้านตลาดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้น จึงบอกเป็นนัยว่าการวางแผนภาษีของบริษัทจดทะเบียนฯ กลุ่ม SET100 เป็นเพียงผลพลอยได้จากการบริหารค่าใช้จ่ายของฝ่ายบริหารหรือเพื่อประโยชน์ทางภาษีเท่านั้น ไม่ใช่เป้าหมายเชิงเศรษฐกิจในการสร้างกำไรหรือมูลค่าสูงสุดของกิจการ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

ผลการศึกษาในครั้งนี้อาจเพิ่มเติมประโยชน์ในทางทฤษฎีตามมุมมองทฤษฎีตัวแทนภายใต้บริบทของประเทศไทย ซึ่งเป็นประเทศกำลังพัฒนาว่าการวางแผนภาษีเป็นเพียงเทคนิคหนึ่งที่ผู้บริหารนำมาใช้ในการบริหารจัดการค่าใช้จ่ายให้ลดลงเท่านั้น แต่อาจไม่ใช่เทคนิคที่นำไปสู่การสร้างคามมั่งคั่งสูงสุดในเชิงเศรษฐกิจให้ตนเองหรือกับผู้ถือหุ้น นอกจากนั้น ประโยชน์ในเชิงการประยุกต์ใช้สำหรับผู้ใช้งบการเงินอาจบอกเป็นนัยได้ว่าการวางแผนภาษีเป็นเพียงเทคนิคหนึ่งที่ช่วยให้กิจการสามารถประหยัดภาษีได้ในช่วงระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น แต่อาจไม่ใช่ปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่การสร้างกำไรสูงสุดหรือเพิ่มมูลค่าของกิจการสำหรับบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET100

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

การศึกษานี้พบว่าบริษัทจดทะเบียนในกลุ่ม SET100 มีการวางแผนภาษีเพื่อประหยัดค่าใช้จ่ายทางภาษีลง แต่ไม่ได้ส่งผลโดยตรงต่อการเพิ่มผลการดำเนินงานของกิจการ แต่ปัจจัยด้านองค์กร ได้แก่ โครงสร้างเงินทุน ขนาดของกิจการ และการกำกับดูแลกิจการที่ดีมีผลต่อการดำเนินงานของกิจการ ดังนั้น ผลการศึกษานี้จึงเป็นประโยชน์ต่อกองทุนและหน่วยงานภาครัฐว่าบริษัทจดทะเบียนใช้สิทธิประโยชน์ด้านภาษีต่างๆ เพื่อการลดค่าใช้จ่ายทางภาษีเท่านั้น แต่ไม่ได้ใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างผลประโยชน์ให้แก่ฝ่ายบริหาร ดังนั้น มาตรการและสิทธิประโยชน์ทางภาษีที่หน่วยงานภาครัฐออกมาในช่วงสถานการณ์ต่างๆ สามารถช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายทางภาษีให้กับบริษัทต่างๆ ได้ และเป็นผลดีต่อการกระตุ้นการเติบโตทางเศรษฐกิจและบริษัทในตลาดทุนไทย อย่างไรก็ตาม อิทธิพลของมาตรการผ่อนปรนทางภาษีในช่วงโควิดนี้อาจส่งผลให้เกิดการประหยัดค่าใช้จ่ายทางภาษีในระยะเวลานานขึ้น ซึ่งอาจไม่ได้เกี่ยวข้องกับการวางแผนภาษีในระยะยาว

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งถัดไปสามารถขยายขอบเขตการศึกษา โดยเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติมในปีต่อไป เมื่อสถานการณ์กลับเข้าสู่ภาวะปกติ เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างด้านการวางแผนภาษีในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน
2. การศึกษาครั้งถัดไปอาจศึกษาถึงระดับการวางแผนภาษีที่มีผลกระทบต่อกระแสเงินสดจากการดำเนินงานของกิจการภายใต้ทางเลือกของมาตรฐานการบัญชีใหม่ๆ เช่น ภาษีเงินได้รอตัดบัญชี เป็นต้น ซึ่งทางเลือกของมาตรฐานการบัญชีเหล่านี้อาจมีผลแตกต่างถาวรและผลแตกต่างชั่วคราวในทางภาษีซึ่งอาจมีผลกระทบต่อกระแสเงินสดจากการดำเนินงานของกิจการ
3. การศึกษาครั้งถัดไปสามารถขยายขอบเขตการศึกษาไปยังกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างอื่นในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เช่น กลุ่มบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เอ็มเอไอ และ IPO เป็นต้น เพื่อศึกษาลักษณะและความแตกต่างของการวางแผนภาษีที่อาจแตกต่างกันออกไป

ข้อจำกัดการวิจัย

การศึกษานี้เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างปี 2563-2564 (2 ปี) ซึ่งอยู่ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และหน่วยงานภาครัฐได้ออกมาตรการผ่อนปรนด้านภาษีหลายประการ ดังนั้น ผลการวิจัยครั้งนี้อาจมีบางส่วนแตกต่างออกไปจากผลการวิจัยก่อนหน้านี้

References

- Awirothananon, T. and Thanjunpong, S. (2019). The Effect of Tax Planning on Financial Performance in the Stock Exchange of Thailand. *International Journal of Trade, Economics and Finance*. 10(1),25-29. doi:10.18178/ijtef.2019.10.1.632
- Bungkilo, D. and Tulardilok, T. (2021). Patchai thī kamnotkān luāk chai māttrakān phōnpron chuākhrāo thāng banchī khōng bōrisat chotthabian Thai chak sathanakan kan phrae rabat khōng COVID-sipkao [Determinants of Adoption of Accounting Temporary Relief Measures of Thai Listed Companies affected by the COVID-19 Pandemic]. *Journal of Accounting Profession*. 17(56),5-28.

- Butsalee, P. and Sincharoonsak, T. (2020). Khrūangmūwatphon kādamnoēn ngān khoṅg bōrisat chotthabian nai Talat Laksap haeng Prathet Thai [Tools of Measuring Performance of the Listed Companies of the Stock Exchange of Thailand]. *Journal of Research and Development Buriram Rajabhat University*. 15(1),130-137.
- Hair, J.F., Black, W.C., Babin, B.J. and Anderson, R.E. (2010). *Multivariate Data Analysis: A Global Perspective*. New Jersey: Pearson Prentice Hall.
- Jensen, M.C. and Meckling, W.H. (1976). Theory of the Firm: Managerial Benefit, Agency Costs, and Capital Structure. *Journal of Financial Economics*. 3(1),73-109. doi:10.1016/0304-405X(76)90026-X
- Khuong, N.V., Liem, N.T., Thu, P.A. and Khanh, T.T. (2020). Does Corporate Tax Avoidance Explain Firm Performance? Evidence from an Emerging Economy. *Cogent Business and Management*. 7(1),1-17. doi: 10.1080/23311975.2020.1780101
- Kirkpatrick, A.K. and Radicic, D. (2020). Tax Planning Activities and Firm Value: A Dynamic Panel Analysis. *Advances in Taxation*. 27,103-123. doi:10.1108/S1058-749720200000027004
- Le, V.H., Thi Vu, T.A. and Nguyen, M. H. (2022). Tax Planning and Firm Value: The Case of Companies with Different State Ownership in Vietnam. *Journal of Eastern European and Central Asian Research (JEECAR)*. 9(2), 333-343. doi:10.15549/jeecar.v9i2.700
- Mahawong, B. and Pajongwong, P. (2019). Khwāmsamphan rawāng phonlakā noēn ngān lāe kān lop lik phāsī ngoēndai nitibukkhon khoṅg bōrisat chotthabian nai Talat Laksap haeng Prathet Thai nai klum SET nungroṅ Index [The Relationship between Firm Performance and Corporate Tax Avoidance of Listed Companies in The Stock Exchange of Thailand in SET 100 Index]. *Kasetsart Applied Business Journal*. 13(18),15-40.
- Ministry of Finance. (2022). *Government Revenue*. Retrieved December 2022, from <https://dataservices.mof.go.th/menu3?1d=2>
- Olajide, D. (2017). Tax Planning and Firms Performance in Nigeria. *International Journal of Advanced Research*. 5(5),1950–1956. doi:10.21474/ijar01/4600
- Ponpitak, S. (2020). *Theknik kānchāt tham phānthī phāsī ‘ākōṅ phūa lot kho phitphlat thāng phāsī* [Tax Mapping Techniques to Reduce Tax Errors]. Bangkok : Dharmniti Press Co.Ltd.
- Rompho, N. and Phadoongsitthi, M. (2009). *Khrūangmūkānpamānphon kān patibat ngān khoṅg ‘ongkōṅ* [Evaluation of the Performance of the Organization]. Bangkok : Thammasart University.
- Sanpatchaya, S. (2021). Panhā lāe phonkrathop chāk kānsāng thurakam nai rabop phāsī ‘ākōṅ [Problems and Implications from the Creation of Non-Genuine Transactions in Taxation]. *Chulalongkorn Law Journal*. 39(3),239-263.
- Saragih, A.H., Raya, M.N. and Hendrawan, A. (2021). The moderating role of firm size on the association between managerial ability and tax avoidance. *Journal ASET (Akuntansi Riset)*. 13(1),39-49. doi:10.17509/jaset.v13i1.30783
- Tang, T.Y.H. (2020). A review of tax avoidance in China. *China Journal of Accounting Research*. 13(4),327-338. doi:10.1016/j.cjar.2020.10.001
- Tang-an, K. (2022). Phonkrathop khoṅg kānwāngphān phāsī ngoēndai nitibukkhon thī mī phon tō mūnlakhā kitchakān khoṅg bōrisat thī chotthabian nai Talat Laksap haeng Prathet Thai klum datchani laksap SETCLMV [Corporate Income Tax Planning that Effects the Firm Value of Companies Listed on the Stock Exchange of Thailand, SETCLMV Index Group]. *Journal of Southern Technology*. 15(1),84-94.

- Tantiyawarong, T. (2009). *Kānsuksā patchai thī mī 'itthiphon tō kānwāngphāen phāsī læ khwāmsamphan rawāng kānwāngphāen phāsī kap mūnlakhā khōng kitchākān : lakthān choēng prachak chāk prathēt Thai [Study of Factors Influencing Tax Planning and the Relationship between Tax Planning and Firm Value: The Empirical Evidence from Thailand (Unpublished doctoral dissertation)]*. Chulalongkorn University, Bangkok, Thailand.
- Thanjunpong, S. (2018). *Phonkrathop khōng kānwāngphāen phāsī kap mūnlakhā kitchākān : lakthān choēng prachak chāk boṛisat chotthabian nai Talāt Laksap hāng Prathēt Thai [Impact of Corporate Income Tax Planning on Firm Value: The Empirical Evidence from Listed firms on the Stock Exchange of Thailand]*. *Journal of Modern Management Science*. 11(2),42-57.
- The Stock Exchange of Thailand. (2022). *Companies/Securities in Focus*. Retrieved May 2022, from <https://classic.set.or.th/set/companyhighlight.do>
- Zhu, N., Mbroh, N., Monney, A. and Bonsu, M.O. (2019). Corporate Tax Avoidance and Firm Profitability. *European Scientific Journal*. 15(7),61-70. doi:10.19044/esj.2019.v15n7p61